

Nro. 28.

A' FELS. R. TSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

*Költ Bétsben Octobernek 6-dik napján 1795.
esztendőben.*

Hadi Történetek és Környülmények.

Rheilingeni fő kvártélyából azt írja Gr. Clerfayt a' Fels. hadi Cancelláriának *Sept. 27-ik* napján, hogy sokkal több vesztesége volt a' Frantziáknak *Quosdánovich* F. M. Lajtinántal való utolsó viaskodásokban, mint sem a' kurirnak eljövételével bizonyosan ki tanulhatták volna, Ezen szerentsés történet után nem ítélte Gróf Clerfayt szükségesnek armádiánkat hátrább vonni, hanem mostani tanyájának helyén vigyázni az időnek arra a' szerentsés pontyára, mellyben vitéz vezéreink utolsó győzödelmeket több, és hasznossabb következésű győzödelmekkel tetézhessék. Most már az avantgárde Frankfurtól, Neuenheimon és Esschenbrükön keresztül Bersheimig terjedt ki,

maga az ármádia Arheilingen alatt táborozik, egy különös corpus Boodenhausen, egy második Assaffenburg, és egy harmadik Weinheim alatt állapodtak meg.

Különös meg elégedéssel értette Ő Cs. Kir. Felsége a' *Quosdánovich* F. M. Lajtnant által szerzett győzödelemnek kellemetes izenetét, és azt bizta a' Fels. Hadi Cancelláriára, hogy mind a' nevezett vezérnek, mind az alatta szolgáló vitéz seregeknek adattassék tudtokra Eö Felségének erántok való kegyelmessége, és tökéletes meg elégedése. Egyízersmind *Quosdánovich* F. M. Lajtinanthoz való különös kegyelmességének ki nyilatkoztatására, a' *Mária Terésia* által fel állított vitézi rendnek második rendű tagjává, avagy kommandeurjévé méltóztatta őtet tenni.

Az új M. Kurir szerzőjének egy igen érde-
mes és vitéz tiszt baráttya illyetén foglalatú le-
velét botsátotta hozzája Wifzlochból, Heidelber-
gának szomszédtságából Sept. 22-ik napján: „Ed-
dig való hofzfzas halgatásomnak oka a' vólt, hogy
a' corpusunk a' Bodenzénél állott, holott semmi
nevezetes hadi történetek nem estenek. (BodENZE,
deákúl *Lacus Bodamicus*, egy nagy, és hallal bő-
velkedő tó a' Svéviai kerület, és Hélvétzia közt,
mellynek hofzfa 9 mélföldnre terjed ki, a' Ré-
nus vize is által fúttya, mellybe *Rheinek* mellett
megy bé, és *Diessenhofen* mellett jön ki belőle.
Kürölötte 40 várasak és faluk fekülznek, a' kö-
zötte lévő *Cofztnitz* és *Bregentz* városokról *Cöst-
nitzi*, és *Bregentzi tónak is neveztetik*). Az előbbi
regementöl a' *Székely* hufzárokhoz tétetem által,
's mindgyárt ellenség eleibe menvén következen-
dő újságokkal kedveskedhetek. E' folyó hólnap-
nak 14-dikén értésünkre esvén a' Frantziáknak
Düsseldorf mellett Rénuson lett által jövetelek,
leg ottan 15 ezer emberből álló corpus küldetett
Gr. *Clerfayt* ármádiájához, ezek közt vóltunk mi
is, és minden rostok nélkül, trappban, 's kalup-
ban *Manheimhoz* jöttünk, B. *Quosdánovich* F. M.

Lajtinánt kommandója alá. Épen azon nap érkezünk hozzája, a' melly napon *Pichegrü* Frantzia Generális *Manheimot* fel kérte, 's minden lövés nélkül capitulált vele, ugyan azon nap 11 órakor ki marsirozott onnan a' Cs. őrizet; délután 4 órakor meg rakták a' külső sántzokat a' Frantziák; 21-ikben bé mentek a' városba, és a' következett regvel már tsatáztak is velünk. 22-ben marsirozott onnan ki a' *Pfaltzi* gárnison, melly 18 batallion gyalogságból, 2 divisio lovasságból, és 36 ágyúkból állott. 22 nek étszakáján retirált a' *Manheim* alatt állott Császári corpus a' *Heidelbergi* hegyekre, egélsz *Wiszlóchig*, el hagyván a' *Rénus* partyát *Manheimtől* fogva, egélsz *Filispburgig*. A' Frantzia egy colonnal *Moguntzia* felé jő, más colonnal *Frankfurton* alól a' Svéviai kerületbe menni szándékozik, a' harmadik colonnával *Manheimből* a' *Heidelbergában* lévő milliomot érő magazinumra ásétozik, és már ma *Svetzingenben* vagyon.

A' *Manheimi* Fr. kavallériának igen szép monturja és jó lovai vagynak; hanem az infantéria olly rút, mintha valamelly pestises contumátziójú tartományból szabadúlt volna ki. *Merlin* nemzeti képviselő azt hirdettette ki *Manheimban*, hogy néhány felsőbb rangú, és hivatalon lévő embereken kívül, mindennek szabad a' *Rénuson* által menni. —

A' Frantziáknak *Rénuson* lett által jövetelekről ekként szól egy *Westfáliai* levél. Semmi históriákban nem olvasunk ennél nevezetesebb vizen való által menetelt. Ennekelőtte illyetén alkalmasosságokkal az ágyúnak rettentő harsogásai között vettetett a' folyó vizre a' tábori hid, a' mellyen való általmenetele a' seregeknek nemcsak terhes és lassú, hanem veszedelmes is szokott lenni, 's töbnire sok ember áldoztatott fel. A' Frantziák most más módon mentek általa' *Rénuson*. Ők Sept. 5-dikét követett éjjel éjfél előtt 11 órakor a' leg szebb, leg tsendessebb, és tsillagos

egü éjjel 8 ezer embert, 35 nagy hidasokra rak-
tak, 's azokon mentenek által. Ezen vakmerő tet-
teknek el kezdésére hat raketékat botsátottak fel
a' levegő égbe, mellyeknek harsogására a' Rénus
partján 20 helyen ki vonatott ágyúk durogni
kezdvén olly rettentő tüzet tsináltak, hogy egész-
len égni láttatott a' levegő ég az abba repült bom-
báktól és gránátoktól. Az artilleriának ezen tü-
zelése alatt indúltak ki a' hajók, és minekutánna
mintegy fél óra alatt a' 8 ezer ember szerentsé-
sen által ment volna a' túlsó partra, a' tábori hi-
dat is el készítették, a' mellyeken már viradtakor
20 ezer főből álló gyalogság, lovasság, és ártil-
leria költözött által.

Hánauból Sept. 25-dikén. A' Cs. K. ármádia
egészlen által ment a' *Mayn* vizén, semmit vagy
igen keveset szenvedvén a' Frantziák nyughatat-
lankodtatásától. Egy része, ezen folyó viznek túl-
só partján felfele ment, a' más része pedig az
Odenvaldi tartományon keresztül (*Odenwald*, avagy
Ottenmald, deákúl *Sylva Ottonia* a' *Mayn* és *Nek-
kar* folyó vizek közt lévő erdős tartomány, melly
egészlen a' Frankóniai kerületig ki terjed) a' *Hörs-
heim* alatt *Ménus* vizén tsinált hidakat által me-
netelek után meggyújtották, mellynek füste *Frank-
furthoz* is meg láttzott. Kétség kívül, hogyha
meg nem változnak a' mostani hadi környülállá-
sok, a' *Brisgóviai* tartományba fognak az Ausriai
seregek menni, és azt védelmezni. Még most is
Cs. Kir. seregek vagynak *Ehrenbreitsteinban*, és
Moguntziában őrizeten, sőt a' *Königsteini* várban
is, mellyet még ekkorig el nem foglalhatott az el-
lenség. Egyfzóval, még most is azon helyen álla-
nak a' Frantziák, a' hol ennekelötte öt napokkal
vóltanak; mivel tegnap estve 8 órakor még nem
vóltak *Frankfurtumban*, noha már közelgettek ahoz.
A' *Fridberg* és *Wildel* környékén sőt a' *Wizbaden*
és *Schwalbach* közt fekvő jobb szárnyánál is sem-
mi változás nem tapasztaltatott.

Frankfurtból Sept. 25-dikén. Tegnap öszve tsaptak a' Cs. Kir. és Fr. seregek a' *Manheim* és *Heidelberg* közt lévő környéken. Az elsőbbek voltak a' győzödelmesek; a' környülállások tudva nintsenek, és a' vezteséget sem lehet szorossan meg határozni; ki többre, ki kevesebre teszi az el hüllott és fogságra esett respublikánusoknak számát.

Frankfurtból Sept. 25-dikén. Ambár két armádia közt légyen is várasunk; még is mindazáltal leg kissebb nyughatatlanságot sem tapasztalunk. Valameddig állandó tanyája nem lészzen a' Fr. armádiának, addig semmi bizonyos hirt nem tudhatunk rólla mondani. A' *Mayn* vizén már most egyetlen egy hid sintsen, mind meg égették az Austriakusok, következésképen, hogyha által akarnak jönni a' Frantziák, új hidakat kell nékiek tsinálni. Tegnap két dragonyostól kísértetve ide jött *Charpentier* Frantzia Generál adjutáns, 's conferentziát tartott *Hohenlohe* örökös hertzeggel.

Ugyan onnan, és azon a' napon. *Gr. Clerfayt* Feldmarsál egész armádiájával együtt el hagyta *Arhejligent* a' múlt éjjel, 's annak egy részével *Heppenheim*hoz marsírozott.

Ugyan onnan Sept. 26-dikén. A' Cs. K. seregeknek utólsó győzödelmekről következő tudósítások jöttek hozzánk: „Reggeli nyóltzad fél órakor, nagy ágyú ropogás hallatott a' *Nekkár* környékéről, holott mind a' két partyán a' viznek meg támadták a' Frantziák az Austriakusokat. — Igen mérges vólt egymás ellen való viaskodások, és 12-ed fél óráig tartott; ekkor a' nevezett folyó viz jobb partyán a' Cs. K. seregekhez fordúlt a' hadi szerentse, a' kik 13 ágyút és egynéhány száz sebes Frantziákat, 's velek együtt *Fourneau* Generálist is el fogták, és *Heidelberg*ába vitték. A' folyó viznek bal partyán állott Frantziák, egy kevéssé hátrább vonván magokat, szabados útva-

gyon *Heidelberg*a és *Weinheim* közt. *Manheimet* egészlen körül kerítették a' Cs. K. seregek, és senkit sem ki, sem bé nem botsátanak. Az *Heidelbergi* magazinum Sept. 25-dikéig egészlen el hordattott onnan. Gr. *Wurmser* Generális kemény lépésekkel marsirozik *Heidelberg*a felé, és hólnap reggel oda váratik. Az *Austriai* külső őrállók környékünkön állanak a' *Mayntól* nem messze; *Nauendorf* Generális kommandirozza őket, kinek fő kvártélyja *Isenburgban* vagyon. Ez a' Generális ma nállunk vólt, hanem ismét vizsgálta ment kvártélyába.

Ugyan onnan, és azon a' napon. A' Sept. 24-dik napján történt tsatában el hüllott *Frantziák* közt vólt *Depree* Generális is. Az *Austriakusok*, a' mint a' hír foly, egy *Oberstert* 12 tisztet, és 400 köz embert vesztettek. *Wurmser* Generális 20 ezer emberrel érkezett *Wislochba*. Ma reggeli 3 órától fogva szüntelen való ágyúzás hallatik *Sinlingen* felől, holott a' *Frantziák* a' *Rénuson* által jönni, és a' *Mayn* vizét el foglalni akarják.

Hánauból Sept. 28-dikán. A' *Frantzia* ármádia a' *Mayn* vizén innét, és az *Austria* ármádia azontúl még most is egy helyben vagynak. Az elsőbkek sok helységekét el foglaltak *Frankfurt* környékén, és *Friedbergig* ki járnak portázni lovas vadászaik. Az *Austriakusok* még most is *Mühlberg* körül *Saxenhausenon* túl tanyáznak, 's nem is láttatnak onnan el távozni igyekezni. Harmadnappal ennekelötte egy *Fr. commissárius* bé menvén *Frankfurtba* 20 ezer font kenyeret kívánt készpénzen adatni, melly miatt egész éjjel sütöttek a' sütők. *Frankfurtban* tökéletes tsendesség és jó rendtartás vagyon, és senki sem kézi mesterségének, sem kereskedésének folytatásában akadályt nem szenved. A' *Fr. ármádiának* jobb szárnya *Wizbadentől* fogva egészlen a' *Ménus* vizéig terjeszkedett ki. — Ármádiájoknak dereka és bal szárnya, a' mellyek *Friedbergig* 's tovább ki terjednek, tartalék sereg gyanánt vagynak a' *Mogun-*

ziát blokirozó seregeknek fedezésére. *Heidelberg*nak környékén a' *Nekkárnak* mind a' két partyán meg támadták a' Frantziák az Austriakusokat, de szerentsétlenül; mivel egynéhány 100 ember, és 13 ágyújuk veszteségével visszra kellett magokat húzni.

Osnabrükből Sept. 16-dikán. Mivel már most *Wesel*, és *Duisburg* közö, következésképen *Münstert*ül csak 10 mélföldnőre vagynak a' Frantziák: mindennap sok kurirok és staféták mennek itten keresztül. Mindazáltal még eddig semmi változás nem történt az egyesült Anglus-Hannoveránus seregeknél. Úgy tartjuk, hogy nállunk is meg változnak a' környüállások. A' *Hafszusok* tőlünk el költöztek. A' Prussiai commissariátus, és kassza *Sept. első napján* hagyták el *Münstert*, 's utolsó napján *Berlinben* lesznek.

Koloniából Sept. 20-dik napján. *Schilhammer* városunknak mostani kórmányozója következő manifestumot küldött a' magistrátushoz: "Polgárok! Örömmel jelentem a' Chamberei, és Maási Frantzia ármádiánál lévő nemzeti képviselőnek azon rendelését, melly szerént a' *Rénusnak* folyó vizén a' kereskedés egészlen fel szabadítatik. — Ahozképest bizvást szabadtságot adhattok azoknak a' személyeknek, a' kik ezen a' folyó vizen kereskedni akarnak; nemcsak semmi akadály nem fog eleikbe tétetni, sőt inkább óltalom alá vétetödni kereskedések. Egyzersmind jelentem, hogy a' *Rénus* mind két partyán lakozóknak szabadtságekban áll oda menni, a' hová dolgaik által hivatatnak, csak hogy a' forpostokon túl ne menyenyenek.

Olasz Ország.

Turinból Sept. 19-dikén. A' Szárdiniai korszárok sok kárt okoztak a' kereskedőknek, 's e' miatt visszra vétetett tőlök a' kaperozó pátens a' király parantsolattyára

Génuából Sept. 18-dikán. A' Pyrenéusi ármádiától 15 ezer, az egyesült *Sambrei* és *Móseli* ármádiától pedig 10 ezer ember ment *Kellermann* Generális kormánya alá. Az ő ármádiája is bévette a' Fr. constitutiót.

Livornóban még most is igen sok kereskedő's gabonával meg rakott hajók vagynak, mellyek közt egynéhány *Prussus* hajók lenni tapasztaltanak, a' mellyek a' fekete tengertől jöttenek oda, és még 200 hajót várnak magok után.

Szavonából Sept. 20-dikán. *St. Buzeo* mellett meg támadta 's vizsgálta verte *Gróf d' Argen-teau* Generális a' Frantziákat, és egész seregével le telepedett a' tölök el vétetett tanyán, holott az ágyúknak ropogása alatt bé is sántzolta magát. Ezen tanyának el vétele által újjobban meg akadályoztatott a' Fr. tábornak számára hordatni szokott eleségnek úttya.

Roveredóból Sept. 24-dikén. *Nápolyban* harminthead magával el fogatott *Cussano Serra* herczeg, a' kik mindnyájan tzimborás társai vólnak az ott támadott complotnak. *Medices* herczeg halálra szententziáztatott a' király szmélye ellen való öszve esküvéséért. A' Helytartónak palotája alatt egy puskaporos mina találtatott. *Szalernóban* mind a' kormányszék palotája, mind a' tömlötz házak a' levegő égbe vettettek. Közönségesen szólván sok alattomban való complotisták vagynak *Nápoly* Országban. Sept. 8-dikán a' szokott butsút járván a' királyi udvar a' della *Vittoria* nevű templomtól a' *di Pie di Grotta* nevű templomig vivő uton 12 ezer gyalogság állott két sorban, mindenik regement mellett két ágyúvól, az úttzákon pedig szüntelen jártak a' katonavigyázatok. Az egyesült *Austriai Szárdinai* ármádiánál lévő *Nápolyi* lovas regementek vizsgálva hivattak.

Loánóból Sept. 15-dikén. Nyóltz nappal ennekelőtte lett ide jövetelünkör, nyóltz bé szegez-

tetett lyukú ágyúkat találtunk, és hajókra rakván *Vádóba* küldöttük. Sept. 7-ikét követett éjjel fegyverben állott az ellenség azt hazudván nekik valaki, hogy minden oldalról meg fogják őket támadni. A' *St. Spiritói* hegyen egy igen nagy és quarre formájú sántzot ástak a' Frantziák. Az ezen hegyen készült battériák, le vágatott fák, és sántzok igen számosak, ezeken kívül. — A' Frantziák földi kúnyhókat ásnak magoknak, 's azokba rejtik el magokat.

A' *Colli* Generális corpusától egynéhány *Pedemonti* örállókat akartak a' Frantziák el fogni. Fülébe menvén szándékjok a' nevezett Generálisnak, nem bizott a' *Pedemonti* seregeknek védelmezéséhez, hanem a' bé következett éjjel minden postokra régi *Austriai* katonákat állított ki, a' kik a' hajnalban feléjük menő Frantziákat egy puska lövésnire bé várták, 's akkor kemény tüzet adtak reájok. Egy Frantzia reá esmérvén az *Austriai* régi katonákra, ekként kiáltott pajtásainak: *Mes amis! nous sommes perdus, voilà les grands papas, az az, barátim! oda vagyunk, nem láttyátok é öreg apjainkat!* 's ekkor hátat vetvén, visszafordultak.

Nagy Britannia.

De Poyx Fr. hertzeg, a' ki a' jelenvaló *revolutio* alatt töbnire *Londonban* tartózkodott, a' szerentsétlen királyi familiához mutatott hűségére való tekintet nélkül kapitányi rangal botsáttatott el a' Fr. testörző seregtől, mellynek kiváltképen az *Artésiai* Gr. kedves emberei, és *creaturái* vóltanak az okai, a' kik egy *Londoni* közönséges levélben ötet betsületében meg támadták. A' nevezett királyi hertzeghez intézett magát mentegető irásában következő nevezetes *anedóták* vagynak bé foglaltatva: „Egész *Frantzia* Ország jól tudgya, hogy az én atyám életének 78-dik elztendejében, a' király körül töltötte

el 1792-dikben Juliusnak nyomorúságos 2-dik napját, és én is egyedül a' zenebonáskodó kösség által szakasztattam el tőlök. Aug. 10 dikén épen azt miveltem én, a' mit mivelte az én atyám Jul. 20-dikán. Mint rab úgy vitettem bé a' királlyal együtt a' közönséges gyűlésbe. Az első puska pattanásra egyik kezemmel a' királyt, másikkal a' királynét ragadtam meg, mind kettőt hátam megé állítottam, 's ekként szólottam nékik: Szerentsésnek tartom magamat, hogyha paisúl lehetek Felségteknek. Más nap dél előtt 11 órakor kénytelenítettünk a' királyt el hagyni, a' ki ekként szólott hozzánk; Isten hozzátok! Meg fogtam kezeit 's könnyeimben meg mostam azokat, ő pedig meg ölelt engemet. A' királyné, és *Ersebet* hertzeg a' szfzony kezeiket nyújtották én nékem tőlök lett szomorú el vállásomkor, és ekként szólított meg engemet a' *Delfinus*: „Hát ugyan semmit se szól e' az úr én hozzám, 's azzal nyakamba tsimmeszkedett. Az első szempillantásokban kiki ezen Felséges áldozatokra függeltette gondolatyait, a' kiket én bátorságosokká tenni kívántam, mellynek végbe vitele után én lettem a' kösség boszúságának első tárgyává. Kiki ezt kiáltotta a' kösség közül: el kell ütni *Poyx* hertzegnek a' fejét. Nagy jutalom is tétetett arra, és én 7 hétig rejtegettem magamat egy gabona tartó padláson két derekaly között, és hallottam magam alatt a' ház vizsgálókat jární, mindenüvé meg küldetett le rajzoltatásom. Húsz idegen öltözetnek segítsége, által és egynéhány ezer hólt testen menten egy hajóhoz, a' melly engemet a' *Jerseyi* szigetbe vitt. *Londonban Aug. 27-dikén 1795-ikben.*

A' gabonának az árra, így szól egy *Sept. 4-dikén* költ *Londoni közönséges levél*, ismét egy sillingre szállott alá, 's kétség kívül alább fog még szállani a' bő aratás után, a' szegénységnek nagy örömére. Itten egy igen nagy nemes és érzékeny történet esett nem régiben: Egy *Hartep*

nevű nemes indulatú molnár és paraszt igen sok listet hozván a' piatzra, mérőjét 2 sillingen, és 6 pencen árulta, noha még ekkor is 6 silling volt az ár. Más nap a' meg vizsgáltatott szegénység bérbe fogadván egy kotsit győzdelmi pompa közt akarta ötet lakó helységéből a' városba bé húzni; ő pedig elegendő meg jutalmaztatásnak tartván sok szegény polgár társainak általa lett fel segéllését, reá nem állott, hanem megengedte, hogy szolgálai iránt mutassák azon jó indulatjokat. Ezeket tehát nagy örvendetes kiáltások közt húzta bé kotsin a' nép a' városba, mellyhez való közelgetésekkor a' harangok meg vonattak, és egy szép ditséria mondatott a' piatzon a' nemes indulatú parasztra. A' kotsi pántlikákkal, koszorúkkal, és virágokkal vala fel ékesítetve, egy zsák listet reá téve, és a' városnak minden utzáin meg hordoztatott, 's végtére az említett molnár helységébe vitetett vissza.

Az Anglus nemzet közönségesen sohajtya a' békességet, és a' kereskedőkkel együtt, nem a' győzdelmeskedő koszorúokban, hanem a' tsendességben, és a' mesterségeknek 's kereskedésnek virágzásában tartya bóldogságát. Ellenben a' ministerium még most is álhatatos előbbi principiumai mellett, hogy tudnillik valameddig állandó alkotmánya nem lészzen a' Frantzia respublikának, addig lehetetlen véle békességre lépni.

Helvétzia.

Báselből Sept. 25 dikén. Az itt lévő idegenek és követek közt vagynak a' *Biponti* kórmány széknek Tanátsosa *Cetto*, egy *Neri* nevű Portugallus Ritter, egy *Bonaventüre*, és *Wilaretti* nevű Gróf *Nápolyból*. A' *Párisi* Convent meg vizgáltatta a' guillotinirozott *Salm-Kirburgi* hertzeg ügyét testvér hugja, a' *Sigmaringi-Hohenzoller* hertzeg afszony kívánságára, és ártatlannak lenni találván a' meg öletettet, minden confiscált jószágait vissza adatta hat esztendőös árva fiának.

Néhai *Egalite Filep* Orleánsi hertzeg idősbik fiát ekként festi le egy Helvétziai levél : „Az ifjú Orleánsi hertzeg méltó a' több emigránsok felett a' meg különböztetésre. Ötet is tömlöztze ítélte az akkori Convent, minekelötte még Frantzia Országot oda hagyta volna, még is senki sem vehette ötet reá, hogy fegyvert fogjon hazája ellen. *Károly* Austriai fő hertzeg Generál Lajtnánti rangal és fizetéssel akarta ötet Cs. K. szolgálatba hozni, de ő el nem fogatta, hanem *Monsban* maradt mind addig, míg passust kaphatott a' Helvétziába való utazásra, a' hová mintegy 100 Lajos arannyal mehetett. Oda lett jutásakor körül vették ötet a' sok Frantzia aristokraták olly véggel, hogy szándékjoknak eszközeül tehessék; de ő mind unszolásoknak el kerülésére, mind hazájában maradt rokonainak minden gyanúságtól való meg mentésekre, minden társaságtól el vonta magát, úgy annyira, hogy egészlen hólnak tartatott hazafiaitól. A' Helvétziai magas hegyek közé utazván sok szép tapasztalásokat gyűjtött, sőt többet is gyűjtött volna, hogyha nem kerülte volna az ötet látni, és esmérni kívánó utazókat. A' vele együtt Helvétziában tartózkodó testvér hugjának adta kevés pénzének nagy részét, melly miatt olly nagy szegénységben élt 4 hólnapok alatt, hogy egy vén inasával együtt 30 sousnál többet naponként el nem költhetett. Végte're minden pénzébül kifogyván ötet is el bortsátotta szolgálattyaából. Értésére esvén, hogy a' *Grisonok* közt egy mathematica cathedra üresült volna meg, idegen név alatt magát jelentette, azon tanítói hivatalt el nyerte, 's hat egész hólnapig úgy tanította halgatóit, hogy senki meg nem esmérte, hogy ő nékie nem anyai nyelve legyen a' Német nyelv. Tanítványi, és tanító társai egyenlöképen szerették és tisztelték ötet, 's annyira belé szeretett egy *Salis* nevű nagy úr, a' ki külömben még tsak nem is szagólhatta az *Orleánsi* nevezetet, hogy fiainak tanítójává akarta ötet tenni. *Roberspier* meg bukásának hire min-

den félelemtől meg mentvén ötet édes anyyára, és testvéreire nézve, el hagyta tanítói hivatallyat, 's előbbi hiv baráttyait fel keresvén egy Helvétziai városban le telepedett 's azóltától fogva ott él magánosságban. El végzette magában, hogy *Amérikába* mennyen, 's ott szabadtságban élhesen, mellyért mindenét fel áldozta. Különös gondolkozása, szelídsége, és Filozofiája minden szerentse és szerentsétlenség felett fel emelte ötet, és olly indulattal bír, hogy akármelly karba helyeztesse ötet a' fatum, mindeniket fogja tudni be-tsülni.

Török Birodalom.

A' miólta a' Bétsi, Pétersburgi, és Londoni udvarok közt való tripla álliántzia tökéletességre ment, azólta gyakorta tanátsot tart a' Konstantzinápolyi *Diván*. Az Aug. 25-dikén tartott tanátsban a' végeztetett el, hogy a' flottán, a' fegyveres házakban, az ágyúöntő kementzékben, és puska-por tsináló malmokban szorgalmatosan tétessenek meg a' készületek. Önnön magában *Konstantzinápolyban* is ollyatén mozdulások tapasztaltatnak, a' mellyekből azt lehet ki húzni, hogyha most nem is, de a' jövő tavaszszal táborban fognak a' musulmanok szállani. A' Jantsárok világos parantsolatot vettek a' zászlóik alatt való öszve gyüllésre. Úgy mondatik, hogy *Aga Mahmet Káám* Persiai Szofi avagy király ellen tétetnek ezek a' készületek, a' ki is számos seregekkel közelget a' Török Birodalom határjaihoz. Ő tölé magától ugyan keveset fél a' Fényes Porta, hanem fél annak következéseitől, gyakorta tapasztalván, hogy valahányszor az Orosz Birodalom a' Török Császár ellen támadt, mind annyiszor a' Persák támadtak fel elsőben ellene.

Jól tudgya a' *Diván* a' Pétersburgi udvarnak meszsze ki ható gondolatjait, mellyeknek tzellya az, hogy egézzlen a' *Bosforusig* terjeszthesse birodalmának határait. —

Magyar Ország.

Esztergomból 1-5ö Octob. A' múlt Septemb. 29-dik napján Esztergomba ment Magy. Ország királyi helytartója József fő hertzeg, holott Kardiális hertzeg *Batthyán* ö Eminentziája által várattatván, a' várba bé szállott, és ott való mulatásának egy idejét a' várnak városnak szemlélésére a' többit pedig Csenker nevű Érseki praediumban való vadászatra szentelte, 's ott való rövid mulatása által is különösen meg örvendeztette Primás ö Eminentziáját.

Debreczenből 24 dik Sept. Sajnálom, hogy ide haza nem létem miatt annak idejében tudtára nem adhattam az úrnak az új Superintendens választását, melly ennekelötte ötöd nappal ment végbe. A' voksoknak többsége H. Böszörményi nagy érdemű első Prédikátorra, Tiszt. *Vecsei Sámuel* úrra ment ki, az egélz egyházi gyűllésnek és Superintendentziának tokélletes meg elégedésével. Ennek a' nagy érdemű Tiszt. férfiúnak mind édes attya néhai Tiszt. *Vecsei János*, mind ipja, u. m. néhai Tiszt. *Szilágyi Sámuel* urak Superintendensi hivatalt viseltenek ezen megyében.

Elegyes Történetek, és Tudósítások.

A' *Bergi* hertzesség a' terhes requisitio és contributió alól fel szabadítatott. — A' *Wurmser* Generális ármádiájának nagy része a' *Nekkár* folyó vizéhez marsirozott, és 30 ezer ember már útban is vagyon. — *Itzig Dániel* pénzváltó gazdag zsidót nevezte ki a' Frantzia respublika *Berlini* agensének; a' *Berlini* udvar pedig *Empaylas* kereskedőt Párisi ágensének. — A' *Mársiliai* katoná örizet nagy öröm kiáltások közt vette bé a' Frantzia új Constitutiót. *Páris* várasa *Unite* nevű osztályában 860 ember fel szóval, 1500 pedig írott tzedulája által voksolt az új constitutióra. Az írott voksok közt találtattak *XVIII Lajos* királyra is voksok. — Sok Hollandiai emigrán-

sok telepednek le a' Prussiai király tartományaiban. — A' *Calvadósi* osztályban egy ifjú leányzó sok ifjakat reá beszéllett a' Rojalisták közé való állásra, melly miatt meg fogatván Párisba küldetett. — A' *Dublini* zenebonáskodók közül sokan el fogattak 's meg is büntettek. — A' zenebonáskodók többnire ifjú kalmárokból, fabrikánsokból, és nevendék inasokból állottak. — A' Kúrlandiai hertzeg *Szágánba* való útyában meg betegedett. — *Genevában* helyre állott a' belső tsendesség, és minden jó gondolkozású polgárok öfzve tsatolták magokat a' *Terroristák* ellen. — *Korsikában* még most sem szünt meg a' zenebona. Az Angliai zsóldban vétetett Hannoverai seregek visszaváratnak előbbi kvártélyaikba.

Ú J T U D Ó S I T Á S

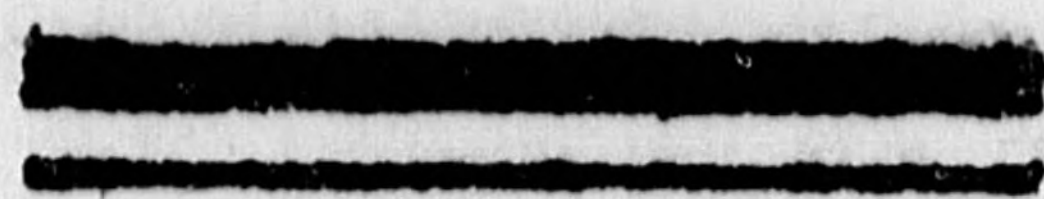
A' következő *Sz. Leopold napi Pesti vásárra* ezek az új Magyar könyvek találtatnak *Füskúti Landerer Mihály Pesti könyvnyomtató és áros úrnál.* —

Házi Kertész. az az: Hasznos és tapasztalásokkal erősített oktatás, mint kellessék hasznos gyümölsős fákat, és el kerülhetetlen konyhabeli zöldségeket szembe tűnő haszon vétellel nevelni. 8-vo 24 xr.

Gánem, és Fernáh. Napkeleti történet. 8-vo 15 xr.

Keresztény Oskola avagy a' Keresztény Vallás fundamentomos ágazati vezető oktatás a' Heidelbergai katékismusnak út mutatása szerént. Német nyelvből némelly változásokkal fordította Maklári János. 8-vo. 40 xr.

Koronás Magyar Országai királynék, az ő királyi Jussokkal együtt, mellyeket elő adott N. Decsy Antal Magyar Országai törvény tudó 8-vo maj. 36 xr.

Dugonits András úr, Jeles Történeteinek második darabja, melly *Bátori Máriának*, és *Kún-Lászlónak* szomorú történeteit foglalja magában. 8-vo Maj. 1 fl.

Orvosi Tanítás a' Gyermek nyavalyáiknak meg esmérésekről, és orvoslásokról, mellyet *Rózenstein* után magyarra fordított *Dombi Sámuel*. 8-vo 1 fl. 30.

Takáts Adám halotti Prédikáziói 5 darabja 3 forinton.

Hármas História, új meg jobbitott kiadás. 4-to 1 fl. 15 xr.

Szakáts könyv. (Új) mellyben különbkülönbféle válogatott, és hasznos étkeknek készítése le ábrázoltatik. 8-vo 24 xr.

Somogyi Élek, mennyei Társalkodás, az az: Isten, és Ember közt való édességes beszélgetések. 8-vo 36 xr.

* * * * *

Tek. *Heves Vármegyében Erdő-Teleken* lakó *Gróf Buttler János* ö Nagysága szándékozik ezen helységet *Hányi* pusztájával, a' hegy allyai és *Egri* szölleivel 's több hozzá tartozandó portzióival együtt árendába botsátani. A' kiknek annak-okáért tettzeni fog ezen fel jegyzett jószágokat árendába venni, jelentsék magokat e' folyó hóinapnak 20-dik napjáig a' fent nevezett *Gróf úrnál Erdő-Teleken*.